

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Комітет з питань етики

РІШЕННЯ

від 23 квітня 2025 року № 15 (151)

**про внесення на розгляд
Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти
подання про наявність у дисертації кандидата медичних наук
Пилипенка Сергія Олександровича «Інтенсивна терапія порушень нейро-
кардіо-гемодинаміки у онкологічних хворих з синдромом верхньої
порожнистої вени» фактів порушення вимог з питань текстових
запозичень без посилання на джерело (академічного плагіату)**

До Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (далі – Національне агентство) 24 червня 2024 року надійшла скарга від Кулініч Галини Василівни щодо виявлення в захищеній 18 грудня 2018 року на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.600.02 Харківського національного медичного університету МОЗ України дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук Пилипенка Сергія Олександровича «Інтенсивна терапія порушень нейро-кардіо-гемодинаміки у онкологічних хворих з синдромом верхньої порожнистої вени», фактів академічного плагіату (№ 38-24-АД від 24 червня 2024 року, далі – скарга).

Комітет з питань етики (далі – Комітет) своїм рішенням від 28 червня 2024 року № 52 (117) прийняв скаргу до розгляду.

Про прийняття скарги до розгляду Комітетом належним чином були проінформовані Харківський національний медичний університет МОЗ України як заклад, спеціалізована вчена рада якого прийняла рішення про присудження наукового ступеня, та Пилипенко С. О.

Перевірку викладених у скарзі відомостей здійснював уповноважений підрозділ секретаріату Національного агентства, який 20 лютого 2025 року надав голові Комітету Звіт перевірки відомостей щодо наявності фактів академічного плагіату у захищеній дисертації кандидата медичних наук Пилипенка Сергія Олександровича «Інтенсивна терапія порушень нейро-кардіо-гемодинаміки у онкологічних хворих з синдромом верхньої порожнистої вени», з результатами проведеного аналізу виявлених за допомогою відповідного програмного забезпечення фрагментів збігів щодо неправомірного використання наукових

текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів інших авторів без відповідного посилання (далі – матеріали перевірки).

Відповідно до пункту 14 Порядку розгляду скарг/повідомлень щодо фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, затвердженого рішенням Національного агентства (протокол № 16(45) від 24 жовтня 2023 року (зі змінами, далі – Порядок) головою Комітету було передано матеріали перевірки на ознайомлення членам Комітету та визначено доповідача за скаргою. Доповідач проаналізував та визнав зібрані матеріали з перевірки скарги достатніми для її розгляду Комітетом по суті.

За результатами вивчення матеріалів перевірки, а також інформації, наданої доповідачем, Комітет дійшов висновку про наявність фактів академічного плагіату у дисертації кандидата медичних наук Пилипенка Сергія Олександровича «Інтенсивна терапія порушень нейро-кардіо-гемодинаміки у онкологічних хворих з синдромом верхньої порожнистої вени».

У вказаній дисертації за допомогою програмного забезпечення, зокрема з використанням функції автоматичного перекладу, виявлено фрагменти збігів з науковими працями інших авторів без належних посилань. Відповідно до результатів проведеної перевірки виявлені численні текстові запозичення з таких опублікованих праць інших авторів без належних посилань на джерело:

1. Крутько Є.М. Оптимізація заходів профілактики та методів інтенсивної терапії поліорганної дисфункції у постраждалих з політравмою тяжкого ступеня. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук : 14.01.30 – анестезіологія та інтенсивна терапія. Харків, 2015. 245 с.

2. Пасько В. Г. Интенсивная терапия полиорганной недостаточности у пострадавших с тяжелой сочетанной травмой : дис. ... доктора медицинских наук : 14.00.27 – хирургия 14.00.37 – анестезиология и реаниматология. Москва, 2008. 255 с.

3. Попов В.А. Хирургическое лечение рака легкого у пациентов с низкими функциональными резервами системы дыхания и кровообращения. Диссертация на соискание ученой степени кандидата медицинских наук 14.01.17 – хирургия. федеральное государственное бюджетное военное образовательное учреждение высшего профессионального образования «военно-медицинская академия имени с.м.кирова» министерства обороны российской федерации. Санкт-Петербург, 2016. 132 с.

4. Victor A. Tarasov, Evgeny S. Pobegalov, Vladimir V. Stavrovietskiy, Yuriy K. Sharov, Maria V. Vinogradova. Протезирование верхней полой вены при злокачественных опухолях груди: обзор литературы и опыт 33 операций. New Advances in Thoracic Oncology: From the Scientific Evidence to the Optimal Management. Volume 350 NATO Science Series: Life and Behavioural Sciences. G Massard, VA Porhanov, eds., 2003 [електронний ресурс] https://docpes.narod.ru/Articles/SVCS_rus.pdf

5. Тарасов В.А., Богданович А.С., Литвинов А.Ю., Ларин И.А. Резекция и протезирование верхней полой вены при солидных злокачественных опухолях

грудной клетки. Вестник Санкт-Петербургской медицинской академии последипломного образования. Том 3. № 2. 2011. С.26–31.

6. Тромбоз в системе верхней полой вены / allsurgery.ru 2011 [электронный ресурс] <https://healthyorgans.ru/serdechno-sosudistaya-sistema/tromby-v-sosudakh/14279-allurgery-tromboz-v-sisteme-verkhnej-poloj-veny>

7. Ильин Н.В., Виноградова Ю.Н. Поздние осложнения терапии больных лимфомой Ходжкина. Практическая онкология. 2007. Т. 8. № 2. С.96–101.

8. Захаров М. В. Цитокиновый профиль при проведении продленной гемофильтрации в лечении острого почечного повреждения у хирургических больных с синдромом полиорганной недостаточности: диссертация ... кандидата медицинских наук : 14.01.17. Санкт-Петербург, 2010. 115 с. : 21 ил.

9. Гришанова Т. Г. Клинико-патогенетическая и прогностическая значимость нейронспецифических белков при тяжелых травмах. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата медицинских наук 14.03.03 - патологическая физиология. Кемерово, 201. 24 с.

10. Давыдова И.А., Воробьев Г.И., Хачатурова Э.А., Крикунова А.Л., Астахов В.А., Лунёв А.В. Сравнительный анализ показателей сердечной деятельности на этапах хирургического лечения у больных раком прямой кишки / www.proctolog.ru © 2000-2010 [электронный ресурс] https://www.proctolog.ru/articles/articles_.htm; https://www.proctolog.ru/articles/articles_02_09.htm

11. Проценко С.А. Неотложные состояния в онкологии. Практическая онкология. №1(5) (март) 2001. С.54–59.

12. Проценко С. А., Новик А.В. Синдром верхней полой вены. Практическая онкология. Т. 7, № 2 – 2006. С.108–112.

При оцінці матеріалів перевірки, а також наданих письмових пояснень, Комітет керується пунктом 21 Порядку, згідно з яким будь-які документи чи свідчення про наявність або відсутність у дисертації та/або наукових публікаціях, у яких висвітлені наукові результати дисертації, фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації не є вирішальними, не мають наперед визначеного значення для Комітету і враховуються в сукупності з іншими документами та матеріалами при прийнятті рішень відповідно до цього Порядку.

Відповідно до пункту 38 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197(далі – Порядок 1197), особа, якій за рішенням МОН (МОНмолодьспорту, ВАК) видано диплом доктора (кандидата) наук, може бути позбавлена відповідного ступеня у разі виявлення порушень вимог нормативно-правових актів з питань атестації наукових кадрів, чинних на момент прийняття рішення МОН (МОНмолодьспортом, ВАК) про видачу відповідного диплома або затвердження рішення ради про присудження ступеня доктора філософії.

Згідно з абзацами першим, четвертим пункту 40 Порядку № 1197 у МОН розглядаються звернення щодо порушення вимог з питань текстових запозичень без посилання на джерело, академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації за поданням Національного агентства – безстроково.

Відповідно до частини шостої статті 6 Закону України «Про вищу освіту» (в редакції, чинній на момент прийняття рішення МОН про видачу диплома Пилипенку С. О.) виявлення академічного плагіату у захищеній дисертації (науковій доповіді) є підставою для скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня та видачу відповідного диплома.

Відповідно до пункту 9 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 (в редакції, чинній на момент прийняття рішення МОН про видачу диплома, далі – Порядок № 567) дисертація на здобуття наукового ступеня є кваліфікаційною науковою працею, виконаною особисто здобувачем у вигляді спеціально підготовленого рукопису або опублікованої монографії. Підготовлена до захисту дисертація повинна містити висунуті здобувачем науково обґрунтовані теоретичні або експериментальні результати, наукові положення, а також характеризуватися єдністю змісту і свідчити про особистий внесок здобувача в науку.

Згідно з пунктом 14 Порядку № 567 виявлення в дисертації, авторів якої вже видано диплом доктора чи кандидата наук, текстових запозичень без посилання на джерело є підставою для порушення клопотання про позбавлення його наукового ступеня».

Також відповідно до пункту 4.7 Положення про спеціалізовану вчену раду, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України 14.09.2011 № 1059, чинного на момент прийняття рішення МОН про видачу відповідного диплома Пилипенку С. О., якщо рада встановила, що здобувач використав ідеї та розробки, текстові запозичення, наукові результати та матеріали інших авторів без посилання на джерело, то рада знімає дисертацію з розгляду незалежно від стадії проходження без права її повторного захисту. А відповідно до пункту 1.9 цього Положення у разі порушення радою вимог нормативно-правових актів з питань присудження наукового ступеня доктора чи кандидата наук МОНмолодьспорт скасовує прийняте радою рішення і може вжити до неї заходи в межах своєї компетенції, у тому числі до зупинення діяльності цієї ради.

При цьому частиною четвертою статті 42 Закону України «Про освіту» визначено, що порушенням академічної доброчесності вважається, зокрема, академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства. Водночас, згідно з частиною шостою статті 69 Закону України «Про вищу освіту» (в редакції, яка вже була чинна на момент прийняття рішення МОН про видачу відповідного диплома Пилипенку С. О.) академічний плагіат це оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих

іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства.

Відтак наявність «текстових запозичень, використання ідей, наукових результатів і матеріалів інших авторів без посилання на джерело» в дисертації, які є підставою порушення клопотання про позбавлення особи наукового ступеня, узгоджується із визначенням академічного плагіату, закріпленого частиною четвертою статті 42 Закону України «Про освіту» та частиною шостою статті 69 Закону України «Про вищу освіту».

Відповідно до частини сьомої статті 28¹ Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня кандидата наук, доктора наук у разі встановлення відповідно до законодавства фактів академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти здійснюється у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України, та може бути оскаржене відповідно до законодавства.

Відповідно до частини дев'ятої статті 19 Закону України «Про вищу освіту» Комітет з питань етики розглядає питання порушення академічної доброчесності і вносить відповідні подання до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

На підставі наведеного, відповідно до частини дев'ятої статті 19 Закону України «Про вищу освіту», частини четвертої статті 42 Закону України «Про освіту», частини сьомої статті 28¹ Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», пунктів 38–41 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197, пунктів 20–22 Порядку розгляду скарг/повідомлень щодо фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, затвердженого на засіданні Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (протокол № 16 (45) від 24 жовтня 2023 року, зі змінами), з урахуванням чинних на момент прийняття рішення МОН про видачу відповідного диплома Пилипенка С. О. частини шостої статті 6 Закону України «Про вищу освіту», пунктів 9, 14 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а також пунктів 1.9 та 4.7 Положення про спеціалізовану вчену раду, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України 14 вересня 2011 року № 1059, Комітет

ВИРІШИВ: внести на розгляд Національного агентства подання про наявність у дисертації доктора економічних наук Пилипенка Сергія Олександровича «Інтенсивна терапія порушень нейро-кардіо-гемодинаміки у онкологічних хворих з синдромом верхньої порожнистої вени» фактів порушення вимог з питань текстових запозичень без посилання на джерело (академічного плагіату).

Голова Комітету

Артем АРТЮХОВ